

Ngày 15/4/2009 đánh dấu đúng 20 năm ngày ông Hồ Diệu Bang, một lãnh tụ cộng sản Trung Quốc qua đời (15/4/1989). Sau qua đời của ông đã tạo nên biến cố Thiên An Môn.

Dù không làm chủ đất cộng sản tại Trung Quốc bao giờ, biến cố Thiên An Môn đã biến đổi bộ mặt của Trung Quốc. Đảng Tiệp Bình sau khi ra lệnh đàn áp cuộc biểu tình Thiên An Môn khiến rung tinh thần dân chúng đã bén rễ trong giới sinh viên và những thành phần tiến bộ nên ông đã đẩy mạnh công trình canh tân kinh tế và cải tổ chính trị trong vòng kiểm soát của đảng mà ông đã chủ xướng từ trước biến cố Thiên An Môn.

Ông Hồ Diệu Bang xuất thân từ một gia đình nông dân tại tỉnh Hồ Nam. Ông sinh ngày 20/11/1915 vào lúc Trung Quốc bao bọc vào thời điểm cách mạng dân chúng sau khi Thanh triều sụp đổ. Ông theo phong trào cộng sản dưới sự lãnh đạo của Mao Trạch Đông và suýt chết trong cuộc trấn áp chính 1934-1935 khi đoàn quân đang tan tác của Mao trốn chạy sắp sẵn đuối sức quân đội Táng Giả Thách tại miền nam Trung Quốc lên Diên An.

Vốn là một người chủ trương kinh tế thị trường và phóng khoáng chính trị, ông Hồ Diệu Bang lãnh đạo Đoàn Thanh Niên Cộng Sản từ 1952 đến 1967, và sau khi Đảng Tiệp Bình công khai được thì lúc năm 1981 Đảng đã chọn Hồ Diệu Bang làm Tổng bí thư đảng cộng sản Trung Quốc. Chính vì vậy, và với sự ủng hộ ngầm của Đảng Tiệp Bình, ông Hồ Diệu Bang đã thực hiện nhiều cuộc cải tổ quan trọng như nới lỏng kiểm soát ngôn luận và nhờ đó ông nhận được lòng ghi nhớ nhất là thành phần sinh viên.

Cuộc cải tổ của Đảng Tiệp Bình và Hồ Diệu Bang đã mang lại một không khí phấn khởi theo hướng dân chúng hóa cho Trung Quốc, và vào cuối năm 1986 sinh viên trên toàn quốc đã có thể tổ chức những cuộc biểu tình nhỏ nhỏ và ôn hòa để bày tỏ ý kiến về các vấn đề quốc gia nhất là vấn đề dân chúng hóa và cải thiện đời sống kinh tế

Tuy nhiên sau cuộc biểu tình lớn của sinh viên tại Trường Học vào tháng 12/1986, Đảng Tiệp Bình và các thành phần tiến bộ trong Bộ chính trị lo ngại và đã áp lực Hồ Diệu Bang từ chối c ngày 16/1/1987.

Đang thay thế Hồ Diệu Bang bằng một nhân vật cải tổ khác là Triệu Tử Dương để duy trì

hàng ng c&#i t trong ch&#ng m&#c, đ&#ng th&#i cần b&#ng n&#i b&# v&#i m&#t y viên ch&# tr&#ng c&#ng r&#n là th&# t&#ng Lý B&#ng. Sau cu&#c ch&#nh đ&#n n&#i b&# đ&# tìm h&#m b&#t phong trào đòi dân ch&# này Hồ Diêu Bang tuy không còn quy&#n l&#c đã tr&# thành m&#t bi&#u t&#ng c&#a phong trào đòi dân ch&# t&#i Trung qu&#c .

Ngày 15/4/1989 Hồ Diêu Bang đ&#t ng&#t qua đ&#i. T&#i B&#c Kinh, Th&#ng H&#i và vài thành ph&# l&#n khác sinh viên và dân chúng xu&#ng đ&#ng bày t&# lòng th&#ng ti&#c.Tr&#c áp l&#c c&#a qu&#n chúng đ&#ng c&#ng s&#n Trung Qu&#c cho c&# hành qu&#c táng.

Vào ngày tang l&# (22/4) h&#n 100.000 sinh viên t&#p trung t&#i qu&#ng tr&#ng Thiên An Môn và sau đó hàng ngày t&# ch&#c các cu&#c tuy&#t th&#c và bi&#u tình đòi c&#i cách dân ch&# .

Sau h&#n m&#t tháng do đ&# , thăm dò ý ki&#n các t&#ng lãnh, và nh&#t là sau khi sinh viên bi&#u tình đ&#p các bình c&#m hoa nh&# (Ti&#u Bình tên c&#a Đ&#ng Ti&#u Bình có nghĩa là bình c&#m hoa nh&#) Đ&#ng Ti&#u Bình hi&#u r&#ng phong trào sinh viên không nh&#ng đòi dân ch&# mà h&# còn có ý đ&#nh tiêu di&#t cá nhân ông, ông quy&#t đ&#nh ra tay.

Binh sĩ đ&#c đi&#u đ&#ng t&# mi&#n B&#c xa xôi v&# đã n&# súng tr&#c x&# vào đám sinh viên ngày 3 & 4 tháng 6, gi&#t ch&#t hàng trăm ng&#i tr&#c s&# ch&#ng ki&#n kinh hoàng c&#a toàn th&# gi&#i. Sau cu&#c đàn áp này quy&#n hành c&#a Đ&#ng Ti&#u Bình đ&#c c&#ng c&# h&#n. Ông cách ch&#c Tri&#u T&# Đ&#ng và đ&#a Giang Tr&#ch Dân lên thay.

Đánh giá l&#i?

Cho đ&#n lúc này đã có nhi&#u n&# l&#c t&#i Trung Qu&#c đ&# đánh giá l&#i hành đ&#ng c&#a đ&#ng c&#ng s&#n trong v&# Thiên An Môn, đ&#ng th&#i vẫn h&#i danh đ&# cho Hồ Diêu Bang nh&# m&#t nhà c&#i cách.

V&# v&#n đ&# đánh giá v&# Thiên An Môn, s&# không có vi&#c nh&#n sai l&#m trong quy&#t đ&#nh đàn áp nh&# nhi&#u nhà quan sát ch&# đ&#i.

Năm 2005 chính quyền đã chuộc n b cho ph bi n ti u s c a Hồ Diêu Bang và làm l truy đi u ông nhân d p sinh nh t th 90 c a ông t i t nh Hồ Nam. Đi u này không có gì ng c nhiên vì đ ng kim T ng bí th Hồ C m Đào v n là ng i cùng xu t thân t Đoàn Thanh niên c ng s n và Hồ Diêu Bang là ng i đã đ c Hồ C m Đào vào Trung ng đ ng.

Nh ng vi c này v n b x p l i ngo i tr m t bu i l nh đ c c hành vào ngày 18/11/2005 t i Bắc Kinh và đ c báo chí đ ng t i. Đó là l n đ u tiên k t ngày Hồ Diêu Bang qua đ i tên ông đ c chính th c xu t hi n trên báo chí do đ ng ki m soát.

V v n đ đánh giá v Thiên An Môn, s không có vi c nh n sai l m trong quy t đ nh đàn áp nh nhi u nhà quan sát tình hình Trung Qu c ch đ i.

Có nhi u ý ki n khác bi t v v Thiên An Môn. M t ý ki n cho r ng lãnh đ o Trung Qu c đã ch đ i 40 ngày tr c khi dùng b o l c (tính t 22/4/1989 ngày c hành tang l Hồ Diêu Bang cho đ n ngày n s ng 3/6/1989) cho nên h không đ d dàng nh n đó là sai l m. Đánh giá l i có th là gi i thích hành đ ng c a h sao cho h p lý và h p v i tình th n phóng khoáng trong n c đ huy đ ng n i l c qu c dân cho ch ng trình quan tr ng tr c m t là v n lên nh m t c ng qu c kinh t và quân s trên th gi i.

M t cách th c t , n u cu c v n đ ng Thiên An Môn thành công, Trung Qu c có th r i vào n i lo n nh n n s quân sau cu c cách m ng c a Tôn D t Tiên năm 1910 hay phân chia đ t n c và b o lo n ch ng t c t i Nam T sau khi ch đ c ng s n d i s lãnh đ o c a Tito s p đ . Và ng i ta không th k t lu n là m t Trung Qu c xâu xé nhau s có bao nhiêu tri u ng i s b mình và th gi i s ch u nh ng h u qu nào.

Ph n ng Việt Nam

Việt Nam đã ph n ng nh th nào tr c bi n chuy n Đông Âu và phong trào Thiên An Môn?

T i đ i h i VI năm 1986, đ ng c ng s n Việt Nam ph i tìm m t l i thoát đ s ng còn. Nguy n Văn Linh, m t nhân v t có thành tích c i m t i thành ph Hồ Chí Minh đ c c T ng bí th . Nguy n Văn Linh ch n đ ng l i đ i m i kinh t và c i m chính tr theo mô th c c a cu c c i

cách chính trị (glasnost) và cải tổ hành chính (perestroika) của Gorbachev tại Liên bang Xô viết.

Kết quả, cải tổ kinh tế đã giúp Việt Nam tránh được nạn đói, nhưng cải tổ chính trị chính yếu là "cải tổ văn nghệ" đã tạo ra một không khí tự do ngôn luận trong giới nghệ sĩ và nhà văn đã làm cho nghệ thuật phản bội trong đảng lo sợ nên chỉ trong vòng 2 năm nhóm này bị Nguyễn Văn Linh phải thôi.

Trong không khí của vụ Thiên An Môn đảng cộng sản Việt Nam phải chọn một trong hai con đường: Cải tổ chính trị theo hướng Liên bang Xô viết, hay cải tổ kinh tế và siết chặt chính trị trong tay đảng như mô hình của Trung Quốc..

Đảng cộng sản Việt Nam đã chọn con đường ngược theo Trung Quốc mà họ cho là con đường an toàn nhất. Và trong Bộ chính trị không có một ai có một cái nhìn xa đũa nhân cách này tìm một con đường thoát lâu dài cho dân tộc.

Người duy nhất trong Bộ chính trị chấp thuận cải tổ chính trị là ông Trần Xuân Bách nhân ông được Bộ chính trị cử làm công tác nghiên cứu nguyên nhân và hậu quả của cuộc sụp đổ tại Đông Âu. Do sự nghiên cứu này ông Bách đã công khai chấp thuận đường lối cải tổ chính trị, chính yếu là thi hành một chế độ đa đảng.

Nhưng tiếc nói của ông chỉ là tiếc nói đến đó và ông đã bị đa số gạt ra khỏi Bộ chính trị vào tháng 3/1990 trước khi nhậm chức mới. Gạt bỏ ông Trần Xuân Bách, đảng cộng sản Việt Nam đã bị qua một cách đối dân chủ hóa để tước.

Nhưng lịch sử sẽ nghiêm khắc phán xét đảng cộng sản Việt Nam với quyết định này.

Trung Quốc và Việt Nam có nhiều khác biệt căn bản. Trung Quốc là một nước lớn, Việt Nam là một nước nhỏ. Miền Nam Việt Nam từng được hàng triệu chế độ dân chủ nên một chuyển biến từ một chính thể độc tài sang một chính quyền dân chủ nếu có vài xáo trộn lúc đầu cũng sẽ được nhìn nhận trong một thời gian ngắn, một việc không thể xảy ra tại Trung Quốc là một nước cộng hòa gộp 29 tỉnh Việt Nam, dân số gần một tỷ người và chế độ bất biến dân chủ ngang được

nhỏ thế nào.

Nếu nhìn vào mặt khía cạnh khác, Hoa Kỳ do hội chứng Việt Nam làm tê liệt cũng đã bỏ qua mặt cạnh hội liên giúp tái lập mặt nước dân chủ tại Việt Nam. Nếu Hoa Kỳ ném bom đổ bộ xuống lòng lay của chế độ cộng sản Việt Nam vào thời điểm đó và có mặt kẻ hoạch định xúc phạm những nhân số nằm lòng vũ trang đang chao đảo lo sợ mặt cuộc cách mạng quặn chúng, biết đâu mặt kẻ hoạch đã đổ bộ triển khai và Việt Nam đã có thể chuyển biến sang chế độ dân chủ.

Trước cạnh hội liên số báo báo của những năm 1989 và 1990, người Việt Nam và các lực lượng dân chủ trên thế giới chứng tỏ là thiêu thiếu lãnh.

Những đó là chuyển đã qua không gì lôi kéo lôi đổ bộ c.. Người ta cần kiên nhẫn và lực quan trọng để những biến chuyển trong thế giới lại.